SODBA SODIŠČA (četrti senat)
z dne 2. decembra 2004*

V zadevi C-398/03,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES,

naslovljen na Sodišče s sklepom Helsingin hallinto-oikeus (Finska) z dne 22. septembra 2003, ki je na Sodišče prispel 24. septembra 2003, v postopku, ki ga je sprožila

E. Gavrielides Oy,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi K. Lenaerts (poročevalec), predsednik senata, J. N. Cunha Rodrigues in K. Schiemann, sodnika,

generalna pravobranilka: J. Kokott,
sodna tajnica: L. Hewlett, glavna administratorka,

* Jezik postopka: finščina.

na podlagi pisnega postopka in opravljene obravnave z dne 16. septembra 2004,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za E. Gavrielides Oya E. Gavrielides,

— za grško vlado K. Marinou, in V. Kontolaimos, zastopnik
,

— za finsko vlado A. Guimaraes-Purokoski, zastopnica,

— za Komisijo Evropskih skupnosti E. Paasivirta, B. Doherty in P. Aalto, zastopniki,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 23. septembra 2004

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive Sveta 90/642/EGS z dne 27. novembra 1990 o določitvi najvišjih dovoljenih vrednosti

ostankov pesticidov v nekaterih proizvodih kmetijskega izvora in na njih, vključno s sadjem in z zelenjavo (UL L 350, str. 71), spremenjena z Direktivo Komisije 2000/42/ES z dne 22. junija 2000 (UL L 158, str. 51, v nadaljevanju: Direktiva 90/642).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo E. Gavrielides Oy (v nadaljevanju: Gavrielides) in finsko davčno upravo zaradi odločb, s katerimi je slednja nasprotovala uvozu listov vinske trte družbe Gavrielides na Finsko.

Pravni okvir

3 V členu 1(1), prvi pododstavek, Direktive 90/642 je določeno:

„1. Ta direktiva se uporablja za proizvode znotraj skupin, ki so opisane v stolpcu 1 Priloge I in za katere so primeri navedeni v stolpcu 2, v kolikor lahko proizvodi v teh skupinah ali deli proizvodov, opisanih v stolpcu 3, vsebujejo ostanke pesticidov."

4 Na podlagi člena 3(1), prvi pododstavek, Direktive 90/642:

„1. Proizvodi v teh skupinah ali kjer je to smiselno, deli proizvodov iz člena 1 ne smejo od takrat, ko so dani v promet, vsebovati višjih ostankov pesticidov od tistih, ki so določeni v seznamu iz Priloge II."

5 Priloga I Direktive 90/642 vsebuje seznam skupin proizvodov in proizvode, navedene v členu 1 te direktive.

6 V stolpcu 1 te priloge je navedena zlasti skupina jagodičje in grozdje. Med proizvodi iz te skupine sta v stolpcu 2 navedena namizno in vinsko grozdje. V skladu s stolpcem 3 se najvišje dovoljene vrednosti ostankov pesticidov nanašajo na „cel plod po odstranitvi kapice in peclja".

7 V stolpcu 1 omenjene priloge je posebej navedena tudi skupina listne zelenjave in presnih zelišč. Med proizvodi, ki spadajo v to skupino, so v stolpcu 2 navedena zelišča. V skladu s stolpcem 3 se najvišje dovoljene vrednosti ostankov pesticidov nanašajo na „celo rastlino po odstranitvi odmrlih zunanjih listov, korenine in (morebitne) prsti".

8 V Prilogi II Direktive 90/642 so določene najvišje dovoljene vrednosti ostankov pesticidov za različne proizvode ali za dele proizvodov, ki so navedeni v členu 1 te direktive. V skupini jagodičje in grozdje sta omenjena zlasti namizno in vinsko grozdje; v skupini listne zelenjave in presnih zelišč je navedena podskupina zelišč. Le-ta vsebuje naštete proizvode, med katerimi so navedeni krebuljica, drobnjak, peteršilj in liste zelene, kot tudi rubrika „Drugo".

9 V tej prilogi so določene najvišje dovoljene vrednosti klorpirifosa, in sicer za namizno in vinsko grozdje 0,5 mg/kg ter za zelišča 0,05 mg/kg.

10 V isti prilogi so določene najvišje dovoljene vrednosti fenarimola, in sicer za namizno in vinsko grozdje 0,3 mg/kg ter za zelišča 0,02 mg/kg.

11 Direktiva 90/642 je bila prenesena v finsko pravo z odločbo št. 896/1999 ministrstva za gospodarstvo in industrijo o najvišjih dovoljenih vrednostih pesticidov v sadju in zelenjavi, žitih in jajcih ter jajčnih proizvodih.

12 Člen 3(1) te odločbe za določitev najvišjih dovoljenih vrednosti ostankov pesticidov napotuje na seznam snovi, ki je priložen k prilogi te odločbe. Seznam povzema omenjene vrednosti točk 9 in 10 te sodbe v zvezi z najvišjimi dovoljenimi vrednostmi klorpirifosa in fenarimola za grozdje in zelišča.

Dejansko stanje in vprašanji za predhodno odločanje

13 Družba Gavrielides je želela marca 2002 na Finsko uvoziti pošiljko z rižem polnjenih zvitkov listov vinske trte in julija 2002 pošiljko v slanici konzerviranih zvitkov listov vinske trte.

14 Laboratorij finske carinske uprave je tem proizvodom odvzel vzorce za izmero vsebnosti ostankov pesticidov in je v listih vinske trte odkril 0,28 mg/kg klorpirifosa, v solnici konzerviranih listih vinske trte pa 0,11 mg/kg klorpirifosa in 0,14 mg/kg fenarimola.

15 Glede na rezultate te analize in ker za uporabo ureditve o dovoljenih vrednostih ostankov pesticidov listi vinske trte sodijo v skupino listne zelenjave in presnih zelišč, kjer bi morale biti enačene z zelišči, je finska carinska uprava z odločbama z dne 29. julija in 12. avgusta 2002 prepovedala uvoz, izvoz in posest za ponovno prodajo, ponudbo in vse druge oblike prenosa teh proizvodov, ker naj bi vrednosti ostankov pesticidov v odvzetih vzorcih teh proizvodov presegale najvišje dovoljene vrednosti, določene za ostanke klorpirifosa in fenarimola pri zeliščih.

16 Družba Gavrielides je na Helsingin hallinto-oikeus vložila ničnostno tožbo zoper ti odločbi finske carinske uprave.

17 Po ugotovitvi, da je nacionalna ureditev v tej zadevi enaka ureditvi Skupnosti, Helsingin hallinto-oikeus zavzema stališče, da je rešitev spora o glavni stvari odvisna od odgovora na vprašanje, ali je treba Direktivo 90/642 razlagati, kot da ta določa obvezne najvišje dovoljene vrednosti ostankov klorpirifosa in fenarimola za liste vinske trte.

18 Ker v zvezi s tem vprašanjem ni sodne prakse, je Helsingin hallinto-oikeus prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je treba člen 1(1) Direktive Sveta 90/642/EGS z dne 27. novembra 1990 o določitvi najvišjih dovoljenih vrednosti ostankov pesticidov v nekaterih proizvodih kmetijskega izvora in na njih, vključno s sadjem in z zelenjavo, kot je bila spremenjena, razlagati tako, da se lahko uporablja za liste vinske trte?

2. Če je v tem primeru tako:

a) Ali je treba razlagati Prilogo I Direktive tako, da spadajo listi vinske trte v skupino proizvodov ‚Listne zelenjave in presnih zelišč', in Prilogo II tako, da se te uvrsti med ‚Drugo [zelišča]'?

b) V kateri kategoriji proizvodov in v katero rubriko je treba uvrstiti liste vinske trte, če niso uvrščeni med ‚Drugo [zelišča]'?"

Presoja Sodišča

19 Ugotovljeno je, da listi vinske trte niso omenjeni ne v Direktivi 90/642 ne v njenih prilogah.

20 S postavljenimi vprašanji predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba uporabiti Direktivo 90/642, čeprav listi vinske trte v njej niso omenjeni, in če je tako, katere so kategorije proizvodov in rubrika, v katero bi bilo primerno uvrstiti ta proizvod.

21 V tem pogledu je treba poudariti, da člen 1(1) Direktive 90/642, ki določa področje uporabe omenjene direktive, opredeljuje kot „primere" proizvode, ki spadajo v naštete skupine Priloge I te direktive. V Prilogi II iste direktive je prvi stolpec

poimenovan „Skupine in primeri posameznih proizvodov, za katere se uporabljajo najvišje mejne vrednosti ostankov", in veliko število skupin oziroma podskupin v tej prilogi navedenih proizvodov vsebuje na koncu naštevanja proizvodov rubriko „Drugo".

22 Iz tega sledi, kot to potrjujeta finska vlada in Komisija Evropskih skupnosti ter v nasprotju s tem, kar v glavnem podpirata družba Gavrielides in grška vlada, da okoliščina, da proizvod ni omenjen v prilogah Direktive 90/642, ne izključuje uporabe omenjene direktive za ta proizvod. Vendar je treba ugotoviti, ali je sporni proizvod, v smislu ureditve v zvezi z najvišjimi dovoljenimi vrednostmi ostankov pesticidov, mogoče uvrstiti k proizvodom ali skupini proizvodov, na katero se Direktiva 90/642 izrecno nanaša.

23 Pri takšni obravnavi je treba upoštevati splošen namen te direktive, ki je, po prvih šestih uvodnih navedbah te direktive in kot je poudarila generalna pravobranilka v točkah 32 in 33 sklepnih predlogov, uskladitev nujnosti učinkovite zaščite rastlin in rastlinskih proizvodov pred škodljivimi organizmi in plevelom za zagotovitev donosnosti rastlinske pridelave v Skupnosti in produktivnost kmetijstva Skupnosti, z nujnostjo varstva zdravja ljudi oziroma živali, kot tudi okolja proti škodljivim učinkom pesticidov.

24 Vključitev proizvoda, ki ni omenjen v skupini ali podskupini proizvodov, navedenih v prilogah Direktive 90/642, predpostavlja, kot to potrjuje Komisija v pisnih stališčih, da je bil ta neomenjeni proizvod predhodno predmet znanstvene ocene, ki se opira na preučitev dveh zahtev, določenih v prejšnji točki te sodbe, in da se tako ugotovi, da je za zadevni proizvod dovoljena uporaba najvišjih dovoljenih vrednosti ostankov pesticidov, določenih za skupino ali podskupino proizvodov, v katero bo proizvod uvrščen.

25 Zahteva po predhodni znanstveni oceni je potrjena s trinajsto uvodno navedbo Direktive 90/642, po kateri določitev obveznih najvišjih vrednosti ostankov pesticidov „zahteva dolgotrajno strokovno obravnavo".

26 V zvezi s postopkom v glavni stvari je primerno poudariti, da po predloženih opozorilih Komisije, ugodni in manj ugodni učinki pesticidov na listih vinske trte do danes niso bili predmet znanstvenega ocenjevanja, zato listov vinske trte ni dovoljeno uvrstiti v rubriko „Drugo" podskupine zelišč v okviru skupine listne zelenjave in presnih zelišč, kot je to želela finska vlada, ali v podskupino namiznega in vinskega grozdja v okviru skupine jagodičja in grozdja, kot to podredno uveljavljata družba Gavrielides in grška vlada.

27 V zvezi z domnevno možnostjo uvrstitve listov vinske trte v podskupino zelišč je treba dodati, da se omenjeni listi vinske trte v primerjavi s primeri zelišč, ki so omenjeni v Prilogah I in II Direktive 90/642, in sicer krebuljica, drobnjak, peteršilj in listi zelene, ločijo po obliki, načinu uživanja in pogojih gojenja ter izpostavljenosti škodljivim organizmom, kar ob aktualni znanstveni neutemeljenosti prepoveduje, da bi se zanje uporabljale najvišje dovoljene vrednosti ostankov pesticidov, določenih za zelišča.

28 Finska vlada v podporo svojim navedbam navaja dokument, z naslovom „Uvrstitev (manj pomembnih) rastlin, ki niso bile naštete v prilogi Direktive Sveta 90/642/EGS" [Classification of (minor)crops not listed in the Appendix of Council Directive 90/642/EEC], na straneh 107 in 108, po katerem so listi vinske trte enačeni z zelišči.

29 Ta dokument predstavlja prilogo usmeritvenemu dokumentu Komisije z dne 22. julija 1997, z naslovom „Smernice za pridobivanje podatkov v zvezi z ostanki iz Priloge II, del A, točka 6, in Priloge III, del A, točka 8, Direktive 91/414/EGS o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet" (Guidelines for the generation of data concerning residues as provided in Annex II, part A, section 6 and Annex III, part A, section 8 of Direktive 91/414/EGS concerning the placing of plant protection products on the market).

30 Vsekakor pa dokument, ki ga navaja finska vlada, ne sme izpodbijati prejšnje analize.

31 Kot izhaja iz predloženih navedb Komisije, predstavlja dokument le stališče služb Komisije, ne pa tudi stališča stalnega odbora za zdravstveno varstvo rastlin, ki se o tem še ni izjasnil. Tako predlagano enačenje torej ne temelji na znanstveni oceni.

32 Razen naslova usmeritvenega dokumenta z dne 22. julija 1997, ki mu je navedeni dokument priložen, se omenjeno enačenje uvršča v poseben pravni okvir, in sicer tisti Direktive Sveta 91/414/EGS z dne 15. julija 1991 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet (UL L 230, str. 1).

33 Ta direktiva v Prilogi I vsebuje seznam aktivnih snovi, registriranih za uporabo v fitofarmacevtskih sredstvih. Za razliko od Direktive 90/642 ne določa najvišjih dovoljenih vrednosti za ostanke aktivnih snovi, za katere se uporablja. Komisija v pisnih stališčih navaja, da Direktiva 91/414 v členu 4(1) postavlja načelo, da je za

dajanje fitofarmacevtskih sredstev v promet, ki vsebujejo takšne snovi, potrebna predhodna registracija zadevne države članice, ki je, če je začasno določila najvišje vrednosti ostankov, dolžna o tem uradno obvestiti Komisijo, ta pa nato preuči, ali je mejna vrednost ostankov, ki jo je določila država članica, sprejemljiva.

34 V tem smislu se enačenje listov vinske trte z zelišči, ki ga predlaga v točki 28 te sodbe omenjeni dokument, kot izhaja iz naslova „Smernice", ki mu je omenjeni dokument priložen, nanaša na predložitev informacij za uvrstitev aktivne snovi v Prilogo I Direktive 91/414 ali za registracijo fitofarmacevtskega sredstva za dajanje v promet, pridobljenih pri nadzorovanih preskusih v zvezi z obnašanjem ostankov snovi ali spornega proizvoda v ali na obravnavanih proizvodih, hrani in krmi, v skladu s Prilogo II, del A, točka 6, in Prilogo III, del A, točka 8, Direktive 91/414.

35 Za takšno enačenje, predvideno samo za zbiranje informacij v zvezi z Direktivo 91/414 o rezultatih poskusov glede obnašanja ostankov aktivnih snovi ali fitofarmacevtskih proizvodov pri živilih ali obravnavanih proizvodih, ni znanstvenega temelja, zato ga ni mogoče razširiti na področje določitve najvišjih vrednosti za ostanke pesticidov, ki ga zadeva Direktiva 90/642.

36 Iz tega sledi, da v smislu Direktive 90/642 listov vinske trte ni mogoče enačiti z zelišči.

37 V zvezi z domnevno možnostjo enačenja listov vinske trte in grozdja je treba, prvič, tudi poudariti, da obsega podskupina „namiznega in vinskega grozdja" „namizno grozdje" in „vinsko grozdje". Ne vsebuje rubrike „Drugo", zaradi česar naštevanje proizvodov, ki jih vsebuje ta podskupina, potrjuje zaključenost, ki predstavlja oviro uvrščanju drugih proizvodov, kot so listi vinske trte.

38 Drugič, je treba opomniti, da se v zvezi s skupino „jagodičja in grozdja", h kateri spada podskupina „namiznega in vinskega grozdja", na podlagi stolpca 3 Priloge I Direktive 90/642 najvišje dovoljene vrednosti ostankov pesticidov uporabljajo za „cel plod". Ta opredelitev je ovira za vključitev delov rastline, kot so listi vinske trte, ki so bili ločeni od jagodičja in grozdja, v skupino zadevnega jagodičja in grozdja.

39 Tretjič, se ta razlaga potrjuje z razlikami, ki obstajajo med listi vinske trte in grozdjem. Kot v pisnih stališčih navaja Komisija, se ta pridelka ne ločita le po zelo različnem načinu uživanja, ampak tudi po obliki in s tem tudi po zmožnosti zadržanja ostankov pesticidov, kot tudi glede pogojev gojenja in s tem trajanja izpostavljenosti škodljivim organizmom.

40 Iz tega sledi, da v smislu Direktive 90/642 listov vinske trte ni mogoče enačiti z namiznim ali vinskim grozdjem.

41 Glede na navedeno je mogoče ugotoviti, da se Direktiva 90/642 ne uporablja za liste vinske trte.

42 Predložitvenemu sodišču se torej odgovori, da se Direktiva 90/642 ne uporablja za liste vinske trte.

Stroški

43 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

Direktiva Sveta 90/642/EGS z dne 27. novembra 1990 o določitvi najvišjih dovoljenih vrednosti ostankov pesticidov v nekaterih proizvodih kmetijskega izvora in na njih, vključno s sadjem in z zelenjavo, kot je bila spremenjena z Direktivo Komisije 2000/42/ES z dne 22. junija 2000, se ne uporablja za liste vinske trte.

Podpisi